

**Befrielse från skyldigheten att göra upp arbetsskiftsförteckning. Fiskhanteringsanläggning.
Dnr 8/2018, meddelat 16.8.2018**

Rättelseyrkandet godkändes.

Rättelseyrkandet framställt av: X Ab, genom fullmakt A

Anhängigt: 26.4.2018

Föremål för rättelseyrkandet:

Beslut av ansvarsrådet för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland dnr LSAVI/1184/04.07.02/2017, som har meddelats 27.3.2018.

X Ab har med stöd av 36 § 1 mom. i arbetstidslagen (605/1996) hos regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ansökt om befrielse från skyldigheten att i den arbetsskiftsförteckning som avses i 35 § i arbetstidslagen (605/1996) ange den dagliga tidpunkt när arbetet slutar. Ansökan gällde tiden 1.3.2018–28.2.2019. Tillståndet ansöktes för 21 arbetstagare som arbetar med upptagning, rensning och förpackning av odlad fisk i bolagets lokaler i P.

Som grund för ansökan om tillståndet har man angett att arbetsmängden varierar beroende på antalet beställningar och att fisken i huvudsak säljs löpande på den öppna spot-marknaden med målsättningen att ha alla beställningar klara med cirka en veckas framhållning, men situationen lever hela tiden och förändringar görs löpande även samma dag som leverans sker. Bolaget anger också andra faktorer som inverkar på arbetsdagens längd: fiskens storlek, antal och kvalitet samt rådande väderleksförhållande och logistik. Ju mindre fiskens storlek är, desto längre tid tar rensning och förpackning. Fisk som innehåller rom tar längre tid att rensa. Under perioder då fisken tas upp lokalt vid stranden till slakteriet kan arbetet fördröjas av besvärliga väderleksförhållanden som stark kyla, is, och vind. Under en stor del av året rensas och marknadsförs fisk från bolagets dotterbolag i R, där leveransen av fisken är beroende av transporter med långtradare och flera färjor där fördröjningar kan inträffa av olika orsaker. Arbetet utförs vardagar från måndag till fredag. Arbetstidens början kan i regel bestämmas på förhand. Men det är inte på förhand möjligt att schemalägga respektive arbetsdags längd på grund av ovannämnda faktorer, vilka arbetsgivaren inte känner till på förhand. Arbetstidssystemet i företaget är sådant att man arbetar vardagar från kl. 05.00 tills dagens arbete är färdigt, vilket varierar från cirka kl. 13.00 till 14.00. Enstaka arbetstagare inleder tidvis arbetet cirka en timme tidigare för en del av de förberedande arbetsuppgifterna.

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland har avslagit ansökan. I motiveringarna framförs att arbetsrådet flera gånger har behandlat rättelseyrkanden som gällt arbete inom livsmedelsbranschen. Som arbetsrådet i sitt beslut dnr 7/2010 konstaterar är det inom handeln vanligt att arbetsmängden beror på antalet beställningar. Enligt regionförvaltningsverket utgör frågor som gäller fiskens mängd, kvalitet och storlek samt logistik normala förhållanden inom livsmedelsbranschen. Av ansökan framgick således inte att det skulle vara frågan om ett arbete som är oregelbundet till sin natur och som skulle innebära att det vore synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning. Det ansågs inte finnas grunder för att bevilja tillståndet.

Rättelseyrkandet och dess grunder:

X Ab har hos arbetsrådet yrkat rättelse i regionförvaltningsverkets beslut och begärt att arbetsrådet beviljar tillstånd till undantag i enlighet med ansökan så att bolaget i arbetsskiftsförteckningen inte behöver ange när den ordinarie arbetstiden slutar.

I praktiken är det omöjligt för bolaget att veta när det dagliga arbetet slutar. Om tidpunkten skulle bestämmas på förhand kunde det leda till att arbetet inte är klart vid det klockslag som anges i arbetsskiftsförteckningen eller före det. Detta fall är inte helt jämförbart med de fall som arbetsrådets tidigare beslut gällt. I fråga om det arbete som X Ab låter utföra framkommer flera faktorer som inverkar på arbetsskiftets längd. Dessutom är det frågan om ett arbete som utförs året runt, och de faktorer som inverkar på arbetet är hela tiden desamma.

Arbetarskyddsfullmäktiges yttrande:

B, som är arbetarskyddsfullmäktig i bolaget, har bifallit arbetsgivarens ansökan om tillstånd till undantag.

Tilläggsutredning:

Arbetsrådet har av X Ab begärt en utredning om variationerna i den dagliga arbetstiden för de arbetstagare som är föremål för ansökan om tillstånd. Av utredningen framgår att den planerade och den utförda arbetstiden har varierat nästan dagligen. Dessutom begärdes en utredning om arbetstagarnas arbetstidsvillkor, med andra ord uppgifter om huruvida det finns arbetstagare som har s.k. nollavtal bland dem som ansökan gäller. Vidare begärdes en utredning om huruvida havstransporterna sker med reguljära rutter eller med bolagets egna transportmedel samt hur fiskens hållbarhetstider och verksamhetsställets läge i P och samarbetet med dotterbolaget i R inverkar på den praktiska verksamheten. Dessutom skulle bolaget svara på frågan hur vanligt det är att den fisk som behandlas är svårare att behandla än normalt.

Enligt bolagets utredning har ingen av dess anställda ett s.k. nollavtal. Arbetstagarna har timlön, och enligt kollektivavtalet är veckoarbetstiden 37,5 timmar. För transporterna används huvudsakligen den reguljära trafikens rutter, endast transporterna från odlingarna till fiskhanteringsanläggningen sker med bolagets egna båt 3–4 gånger per år. Fiskens hållbarhetstider inverkar på verksamheten. Upptagen fisk ska alltid rensas samma dag. Kunderna har också specialkrav i fråga om hur snabbt de ska ha fisken efter att den tagits upp. Transporterna är förenade med flera störningar. Som exempel nämner bolaget bland annat att färjeturer kan ställas in på grund av dåligt väder eller tekniska fel och att en leverans från R kan bli försenad på grund av problem i vägtrafiken.

Arbetsrådets beslut:

Rättelseyrkandet godkänns och beslutet LSAVI/1184/04.07.02/2017 som fattats av regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland upphävs.

X Ab beviljas tillstånd att till och med 28.2.2019 uppgöra den arbetsskiftsförteckning som avses i 35 § 1 mom. i arbetstidslagen så att den inte innehåller någon uppgift om när det ordinarie arbetet som bolaget låter utföra mellan måndag och fredag slutar. Tillståndet gäller 21 arbetstagare som arbetar vid verksamhetsstället i P och som deltar i upptagning, rensning och förpackning av odlad fisk, och endast arbetstagare som har den veckoarbetstid på 37,5 timmar som anges i ansökan.

Tillståndet ger inte rätt att avvika från eventuella bestämmelser i kollektivavtalet.

Beslutsmotiveringar:

X Ab har ansökt om befrielse från att i den arbetsskiftsförteckning som avses i 35 § i arbetstidslagen (605/1996) ange när det dagliga arbetet slutar. Ansökan gäller 21 av bolagets arbetstagare som arbetar i dess fiskhanteringsanläggning i P och till vars uppgifter hör upptagning, rensning och förpackning av odlad fisk.

Arbetsgivare kan med stöd av 36 § 1 mom. (1518/2018) i arbetstidslagen befrias från skyldigheten att uppgöra arbetsskiftsförteckning delvis eller helt, om det på grund av arbetets oregelbundna natur är synnerligen svårt att göra det. För att tillstånd till undantag ska kunna beviljas krävs både att arbetet ska vara oregelbundet och att det på grund av detta är synnerligen svårt att göra upp arbetsskiftsförteckningen.

Enligt X Ab kan bolaget i arbetsskiftsförteckningen inte ange när det dagliga arbetet slutar, eftersom denna tidpunkt påverkas av många faktorer som ligger utanför arbetsgivarens kontroll, såsom storleken, mängden och kvaliteten på den fisk som dagligen hanteras samt väderförhållandena och logistiken. I rättelseyrkandet anförs också att arbetet grundar sig på beställningar i vilka det hela tiden kan ske förändringar. Även det att fisken är en lättfördärlig produkt ställer sina egna krav på arbetet, det vill säga upptagen fisk ska alltid rensas samma dag.

I arbetsrådets tidigare praxis har oförutsägbarhet i fråga om arbetsgivarens enskilda beställningar eller uppdrag inte räckt som enda grund för befrielse från att göra upp arbetsskiftsförteckning, inte ens delvis. Till exempel i besluten 5–7/2010 och 12–13/2011 ansågs korta leveranstider vid beställningar och förändringar i beställningar vara normala företagarrisker som arbetsgivaren bär ansvar för. Arbetsrådet har ansett att detta ansvar inte får inverka på arbetstagarnas ställning så att dessa inte på förhand får reda på när deras arbetsskiftet börjar. Vid tillståndsprövningen bör inte bara arbetets oregelbundenhet beaktas utan också den svårighet att göra upp arbetsskiftsförteckningen som beror på oregelbundenheten. Vid

prövningen i ärendet bör man inte lägga vikt enbart vid arbetsgivarens möjligheter att förutse arbetsskiftet utan också vid arbetstagarens rätt att på förhand få veta hur lång arbetstiden kommer att vara och när arbetet ska utföras. Det har också ansetts viktigt att befrielsen inte leder till en situation där arbetstagare hålls i så gott som konstant beredskap för arbete. Vidare har det i tillståndspraxisen betonats att arbetstiden och fritiden ska vara åtskilda och att befrielse från uppgörande av arbetsskiftsförteckning inte orimligt får begränsa arbetstagarens möjligheter att planera sin fritid.

Arbetsrådet anser att hantering av odlad fisk på grundval av arbetsgivarens utredning i det aktuella enskilda fallet kan anses vara oregelbundet på det sätt som avses i 36 § 1 mom. i arbetstidslagen. Man kan också anse att arbetets natur medför att det är synnerligen svårt att i arbetsskiftsförteckningen ange när den dagliga arbetstiden slutar.

Bolaget har inte ansökt om befrielse från skyldigheten att i arbetsskiftsförteckningen ange när det dagliga arbetsskiftet börjar och när den dagliga vilotiden infaller. Därmed anser arbetsrådet att tillståndet till att i arbetsskiftsförteckningen inte ange när den ordinarie arbetstiden slutar inte orimligt begränsar arbetstagarens möjligheter att planera sin fritid. Tillståndet ger inte rätt att avvika från avtalsbestämmelser, så lönen ska betalas enligt avtal oberoende av angivelserna i arbetsskiftsförteckningen. Arbetsrådet upphäver således regionförvaltningsverkets beslut och beviljar tillstånd till undantag enligt ansökan.

Lagrum som tillämpats:

35 och 36 § (1518/2009) i arbetstidslagen (605/1996)

Omröstning:

Beslutet (4–1) grundar sig på den åsikt som omfattades av ordförande Ahtela samt medlemmarna Douglas, Hjelt och Leppänen. Medlemmen Rautio framförde avvikande mening.

Reservation:

Enligt 36 § i arbetstidslagen kan befrielse från skyldigheten att göra upp arbetsskiftsförteckning beviljas delvis eller helt, *om uppgörande av en arbetsskiftsförteckning på grund av arbetets oregelbundenhet är synnerligen svårt.*

De motiveringar som sökanden lägger fram om variationen i fråga om den råvara som behandlas, det vill säga variationerna i fiskarnas storlek, mängd och kvalitet är inte ovanliga i branschen i fråga. Även de risker i fråga om leveransen av råvaran och färdiga produkter som sökanden nämner är normala. Företagets läge i skärgården är visserligen en logistisk riskfaktor, men motsvarande osäkerheter förknippade med transporter har också verksamhetsutövare i inlandet.

Sökanden har i sitt rättelseyrkande inte framfört faktorer som är onormala och atypiska i denna bransch och som på grund av arbetets oregelbundna natur skulle innebära att det vore synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning, varför rättelseyrkandet bör avslås.